

Eiropas Komisija šo projektu nav pieņēmusi vai apstiprinājusi. Jebkurš paustais viedoklis ir Komisijas dienestu provizorisks viedoklis, ko nekādā gadījumā nevar uzskatīt par Komisijas oficiālo nostāju. Informācija ir paredzēta tikai tai dalībvalstij vai struktūrai, kurai tā ir adresēta apspriešanai, un var saturēt konfidenciālu un/vai īpašas piekļuves materiālu

VADLĪNIJU DOKUMENTS

ES KOKMATERIĀLU REGULAI¹: BRUŅOTU KONFLIKTU UN SANKCIJU IZPLATĪBAS APSKATĪŠANA LIKUMĪBAS PĀRBAUŽU SISTĒMĀS

Attiecīgie tiesību akti: EUTR — 3. izklāsts un 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts

A. Bruņotu konfliktu izplatība un sankcijas

ES Kokmateriālu regulas (EUTR) 3. izklāstā atgādināts, ka nelikumīga mežizstrāde var būt saistīta ar bruņotiem konfliktiem. Saskaņā ar 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu uzņēmēju likumības pārbaudes sistēmās jāiekļauj attiecīgi riska novērtēšanas kritēriji, lai analizētu un novērtētu risku, ka ES tirgū tiek laisti nelikumīgi iegūti kokmateriāli, tostarp jāņem vērā bruņotu konfliktu izplatība un ANO Drošības padomes vai Eiropas Savienības Padomes noteiktās sankcijas attiecībā uz kokmateriālu importu vai eksportu.

Lai gan EUTR nav iekļauta „bruņota konflikta izplatības”² operatīva definīcija, EUTR vajadzībām dalībvalstu kompetentajām iestādēm un tirgus dalībniekiem šo riska novērtēšanas kritēriju ir ieteicams piemērot ņemot vērā „konfliktu skarto un augsta riska teritoriju” definīciju Regulā (ES) 2017/821 par konflikta derīgajiem izrakstiem³ (Regula par konfliktu izrakstiem), kurā noteikts, ka:

„Konfliktu skartas un augsta riska teritorijas” ir teritorijas, kurās notiek bruņoti konflikti vai kurās ir nestabila situācija pēc konfliktiem, kā arī teritorijas, kurās ir vāja pārvaldība un drošība vai tā nav vispār, kā piemēram nefunkcionējošas valstis, un kurās notiek plaši un sistemātiski starptautisko tiesību pārkāpumi, tostarp cilvēktiesību pārkāpumi”.

Sīkāks šīs definīcijas skaidrojums, tostarp tās galvenie elementi, ir atrodami 3. iedaļā – „Konfliktu skarto un augsta riska teritoriju definīcijas skaidrojums”, [Komisijas rekomendācijās \(ES\) 2018/1149](#)⁴ vadlīnijām konfliktu skarto un augsta riska teritoriju un citu piegādes ķēdes risku identificēšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2017/821.

¹ Nekas šajā vadlīniju dokumentā neaizstāj tiešu atsauci uz aprakstītajiem instrumentiem, un Komisija neuzņemas nekādu atbildību par jebkādiem zaudējumiem vai kaitējumu, kas radies šajā dokumentā pieļauto kļūdu vai apgalvojumu dēļ. Galīgos spriedumus par Regulas interpretāciju var pieņemt tikai Eiropas Kopienas Tiesa.

² Skatīt 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 17. maija Regula (ES) 2017/821, ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skarto un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu.

⁴ Komisijas Rekomendācijas (EU) 2018/1149 par vadlīnijām konfliktu skarto un augsta riska teritoriju un citu piegādes ķēdes risku identificēšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2017/821, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H1149&from=EN>

EUTR arī skaidri norāda, ka ANO Drošības padomes vai Eiropas Savienības Padomes noteiktās sankcijas attiecībā uz koksnes importu vai eksportu ir viens no attiecīgajiem riska novērtēšanas kritērijiem, kas ir daļa no uzņēmēju likumības pārbaūžu sistēmas. Informācija par šīm sankcijām ir publiski pieejama ANO⁵ un Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē⁶. Jāatzīmē, ka, lai gan šīs sankcijas var nebūt īpaši vērstas uz „koksnes importu vai eksportu“, koksnes un koksnes izstrādājumu sūtījumi var būt saistīti ar struktūrām (*inter alia*, mežizstrādes, apstrādes vai eksportējošiem uzņēmumiem) vai personām (*inter alia*, saistīto uzņēmumu faktiskajiem īpašniekiem, vadītājiem un darbiniekiem vai darbuzņēmējiem), uz kurām attiecas sankcijas; var pārbaudīt arī informāciju par valsts valdības uzraudzības sarakstiem⁷.

B. Vadlīnijas

Lai noteiktu „bruņotu konfliktu izplatību“, tirgus dalībniekiem nevajadzētu paļauties uz vienu informācijas avotu. Likumības pārbaūžu sistēmās var izmantot starptautisko organizāciju un valdību avotus, vēstniecību informāciju, pilsoniskās sabiedrības organizāciju ziņojumus, akadēmiskās publikācijas, ziņas utt.

4. iedaļā [Komisijas rekomendācijās \(ES\) 2018/1149](#) ir sniegts indikatīvs, nepilnīgs saraksts ar attiecīgu atklātā avota informāciju, lai palīdzētu iestādēm un uzņēmumiem identificēt konfliktu skartās un augsta riska zonas. Arī citos valsts vai reģionālajos avotos, piemēram, ES dalībvalstu un trešo valstu ārlietu ministriju tīmekļa vietnēs, bieži vien ir pieejama aktuāla informācija par šo jautājumu. Jāatzīst, ka bruņotu konfliktu izplatība var būt nevienmērīga visā valstī, tāpēc likumības pārbaūžu sistēmām jābūt pietiekami rūpīgām, lai noteiktu riska atšķirības attiecīgajā vietējā līmenī un visā piegādes ķēdē.

Nestabilo valstu indekss (Fragile States Index - FSI) var būt labs palīgs, nosakot konfliktu skartās un augsta riska zonas. Valstis, kurās FSI > 110, vienmēr uzskatāmas par valstīm, kurās dominē bruņoti konflikti. Valstis, kas ir zemākas par 110, jāizvērtē katrā gadījumā atsevišķi. Tomēr, tā kā šis indekss tiek pārskatīts katru gadu, valstu vai konfliktu zonu noteikšana jāpapildina ar jaunāko informāciju par konfliktiem skartajās valstīs vai reģionos, piemēram, jaunākajām ziņām, pilsoniskās sabiedrības organizāciju ziņojumiem vai ārlietu dienestu sniegto informāciju, kā arī citiem avotiem.

Novērtējot „bruņotu konfliktu izplatību“, likumības pārbaūžu sistēmām ir jāidentificē situācijas, kurās mežsaimniecības nozari ietekmē vai tā veicina vardarbīgu konfliktu izcelšanos vai turpināšanos, apdraudot valsts centienus panākt attīstību, labu pārvaldību un tiesiskumu. Likumības pārbaūžu sistēmai jābūt pietiekami labai, lai noteiktu, vai produktus, uz kuriem attiecas EUTR, ir novākušas, tirgojušas vai eksportējušas konfliktā iesaistītās puses. Svarīgi, lai tirgus dalībnieks būtu informēts arī par bruņotu konfliktu izplatību paredzētajā mežizstrādes laikā.

⁵ <https://www.un.org/sc/suborg/en/sanctions/un-sc-consolidated-list>

⁶ Skatīt http://ec.europa.eu/dgs/fpi/what-we-do/sanctions_en.htm atjaunināto sarakstu „Spēkā esošie ierobežojošie pasākumi (sankcijas)“, „ES finanšu sankcijām pakļauto personu, grupu un organizāciju konsolidēto sarakstu“ un „Konsolidēto finanšu sankciju sarakstu PDF formātā“

⁷ piemēram, OFAC (Ārvalstu aktīvu kontroles biroja) īpašo sarakstu: <https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>

Tāpat arī likumības pārbaudes sistēmām jābūt pietiekami rūpīgām, lai atklātu, ka piegādes ķēdē ir iesaistītas personas un/vai uzņēmumi, kuriem piemēro sankcijas. Tirgus dalībniekiem būtu jāņem vērā, kam un kur tie pārskaita maksājumus par koksnes izstrādājumiem.

Veicot likumības pārbaudes bruņotu konfliktu izplatības kontekstā, ir jānosaka un jānovērtē risks piegādes ķēdē, ko varētu radīt koksne un koksnes izstrādājumi, kas iegūti konflikta skartās, augsta riska teritorijās.

Novērtējot saikni starp bruņotu konfliktu izplatību, nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistīto kokmateriālu tirdzniecību, tirgus dalībniekiem, *inter alia*, būtu jāņem vērā:

- **Vai kāds koksnes piegādes ķēdes aspekts atrodas konfliktu skartās un augsta riska teritorijās un kur un kad risks varētu būt īpaši augsts;**
- **Vai ir informācija par to, ka nelikumīga kokmateriālu ieguve vai nelikumīga kokmateriālu tirdzniecība tiek izmantota, lai finansētu vardarbību vai citus rupjus starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumus;**
- **Cik lielā mērā drošības spēki (militārie spēki, policija u. c.) un bruņotas grupas ir iesaistītas koksnes un koksnes produktu izmantošanā** (piemēram, ieguvē, tirdzniecībā vai eksportā), tostarp naudas izspiešanā, bloķējot likumīgi iegūtas koksnes ražošanu vai transportēšanu;
- **Vai vietējās valsts pārvaldības un drošības trūkumi būtiski palielina risku, ka tiek pārkāpti spēkā esošie tiesību akti, kas attiecas uz trešo personu likumīgajām izmantošanas un īpašuma tiesībām, kuras ietekmē koksnes ieguve.** Tāpat kā visos gadījumos, kad spēkā esošie tiesību akti, kas saistīti ar koksnes ieguvi plašākā nozīmē, tiek pārkāpti, veicot noziedzīgas darbības (piemēram, vergu darbam līdzīgs darbs), un šī prakse ir zināma un ar to saistītā informācija ir publiski pieejama, tā būtu jāņem vērā riska novērtējumā, jo šāda noziedzīga prakse palielina nelikumības risku visstingrākajā nozīmē;

Uzņēmēju riska novērtēšanas procedūrā ir jābūt skaidram un loģiskam bruņotu konfliktu izplatības novērtējumam. Tirgus dalībniekam jāspēj arī pierādīt, kā tika pieņemts lēmums par riska mazināšanas pasākumiem un kā tirgus dalībnieks noteica riska pakāpi⁸.

Bruņotu konfliktu vai ANO Drošības padomes vai Eiropas Savienības Padomes piemērotu sankciju gadījumos, uzņēmējiem būtu jāapsver arī īpaši pasākumi, tostarp:

- iegūt „informāciju par piegādātāju un ar tiem saistīto uzņēmumu īpašumtiesībām (tostarp faktiskajām īpašumtiesībām) un korporatīvo struktūru, tostarp uzņēmumu amatpersonu un direktoru vārdiem; uzņēmuma un amatpersonu uzņēmējdarbības, valdības, politiskajām vai militārajām saistībām (jo īpaši pievēršot uzmanību iespējamām attiecībām ar nevalstiskām bruņotām grupām vai valsts vai privātajiem drošības spēkiem)”⁹;

⁸ Skatīt Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 607/2012 5. panta 2. punktu

⁹ ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām izraķeņu piegādes ķēdēm no konfliktu skartām un augsta riska teritorijām, trešais izdevums, <http://www.oecd.org/daf/inv/mne/OECD-Due-Diligence-Guidance-Minerals->

- iegūt neatkarīgi auditētus¹⁰, tiesu ekspertīzes finanšu pārskatus no piegādātājiem, lai pārliecinātos, ka nav veikti maksājumi bruņotām grupām, piemēram, lai atļautu kokmateriālu transportēšanu caur to kontrolētu teritoriju, tostarp gan valsts, gan nevalstiskām vai to sabiedrotajiem, pārkāpjot spēkā esošos valsts tiesību aktus.

Ja konstatētais nelikumīgas mežizstrādes un nelikumīgu darbību risks nav maznozīmīgs, tirgus dalībniekam ir vai nu jāveic riska mazināšanas pasākumi, kam seko jauns riska novērtējums¹¹, vai arī jāatturas no koksnes vai koksnes izstrādājumu laišanas ES tirgū. Riska mazināšanas pasākumiem kopā efektīvi jāsamazina risks līdz maznozīmīgam līmenim. Ja ar visiem riska mazināšanas pasākumiem¹² kopā nav iespējams sasniegt maznozīmīga riska līmeni, tirgus dalībniekam ir jāatturas no kokmateriālu laišanas ES tirgū. EUTR kompetentajām iestādēm, izstrādājot periodiski pārskatāmus uz risku balstītus pārbaūžu plānus, būtu pienācīgi jāņem vērā arī nelikumīgas mežizstrādes risks un prakse, kas saistīta ar bruņotu konfliktu izplatību un sankciju esamību.

¹⁰ Skatīt 6. iedaļu

¹¹ Skatīt iedaļu par [risku mazināšanas pasākumiem](#)

¹² Skatīt iedaļu par [risku mazināšanas pasākumiem](#)